

# Въведение

*Оставете детето на мира.*

Д. Х. Лорънс, „Възпитанието на хората“, 1918 г.

Нездравословните дози трудова етика са сериозна заплаха за детството. Високи цели, тестове и дълги учебни часове задушават чрез тираничен и обсебен от работохолизма надзор годините, които би трябвало да бъдат отдадени на игри и занимателно изследване. Комерсиални интереси, приели формата на самоучители и компютърни игри, окупират свободното време на децата. А вманиачени родители само утежняват положението, като превръщат детството в години на стрес, настървена борба и надпревара. Дните на децата ни са претрупани с дейности, организирани от възрастните: балет, джудо, тенис, пиано, спортни състезания, проекти. Вкъщи ги забавляват компютри и огромни екрани. Затворени и закопчани в колите, те са принудени да слушат образователни записи. Амбициозни майки тормозят обърканите си десетгодишни чеда с часове писане на домашни, като им внушават неясния страх от „бъдещите работодатели“. После им купуват игрови конзоли „Нинтендо“<sup>1</sup> – абсурдни и скъпи джаджи, от които се очаква да внесат елемент на реалност в компютърните игри. Само въпрос на време е децата с претоварен график да се сдобият със собствен смартфон „Блекбъри“.

Какво стана с игрите? Сещам се за карикатура в „Ню Йоркър“. Две хлапета на детската площадка са се вторачили в личния си органайзър и едното казва на другото: „Мога да те вменя за непланирана игра следващия четвъртък в четири.“

Всички тези дейности изискват много разходи и време от и бездруго изтозмозения родител. И не оставят място за без-

---

<sup>1</sup> Последно поколение устройство за видеоигри с марката „Нинтендо“. – Б. пр.

грижно шляене и свободни игри. Другият им страничен ефект е, че правят децата неспособни да се грижат сами за себе си. Когато стимулите идват от външен фактор, независимо дали е треньор, компютър или телевизор, малчуганите губят способността сами да си измислят игри. Просто забравят как се играе. Спомням си как най-голямото ни дете – жертва на хронично свръхстимулиране от страна на своите загрижени родители – в момент на отегчение изкрещя: „Искам... малко... забавление!“ Отрезвяваща реакция, особено ако е на петгодишно хлапе. А сега какво да правя? Какво да правя после? Такива въпроси задават свръхстимулираните деца. Какво се е случило с тяхното въображение, с тяхната находчивост?

Все пак има изход от капана на родителската свръхвманиаченост. Едно простичко решение ще направи ежедневието на децата ви приятно, а на вас ще помогне да отгледате щастливи, самостоятелни личности, способни да изградят собствения си живот сами, без да зависят от своята вездесеща мама. Наричам го *безгрижно родителстване*, а нашата мантра е просто: *Оставете ги на мира*. Страхотното откритие, че ленивият родител е добър родител, ми подсказа следният пасаж от есето на Д. Х. Лорънс „Възпитанието на хората“, публикувано през 1918 г.: „Как да започнете да възпитавате едно дете? Първо правило – оставете го на мира. Второ правило – оставете го на мира. Трето правило – оставете го на мира. Това е всичко.“

Съвременният активен родител намира тази идея за противоестествена. Та нали винаги са ни учили да правим повече, а не по-малко? Кой родител не се е лутал с натрапчивото усещане, че не се справя с нищо както трябва и е длъжен да се старае повече? Нищо подобно. Проблемът е там, че се стараем твърде много, а не твърде малко. Със свръхнамесата си не оставяме децата нито да бъдат себе си, нито да опознаят себе си. Прекалено обгрижваните деца впоследствие не могат да бъдат самостоятелни. Трябва да се отдръпнем. Да ги оставим да живеят. Приветствам ви с добре дошли в школата за не-ак-

тивните родители! Ще бъде от полза и за двете страни – по-малко работа за вас и по-добре за детето ви, което ще се научи хем да се наслаждава на ежедневието си, хем да разчита на себе си и да бъде независимо.

Държа да отбележа, че не защитавам пълното безхаберие. Веднъж се бях поувлякъл в безгрижно родителстване, унасяйки се в дрямка на канапето пред отоплителната печка, докато „пазех“ (както е прието да се казва) прохождащото си хлапе, но внезапно се събудих от писъците му – беше сложило ръце направо върху горещия метал и си бе изгорило върховете на пръстчетата. Не бива, естествено, да оставяме децата си да прескачат през прозорците и да се мотаят с несменени памперси. Едно е безгрижие, съвсем друго – безотговорност.

Но да създадеш домакинство, освободено от грижи, би било чудесно. Наблюдавайки собствените си три деца, стигнах до извода, че колкото по-малко внимание им се обръща, толкова по-добре. Най-голямото получаваше родителски грижи в изобилие и все още е най-разглезено. Вниманието към второто беше по-ограничено и то е по-самостоятелно. Накрая най-малкото се роди на пода в банята и трябваше само да се погрижи за живота си. И сякаш от трите деца то е най-доброто в игрите. И най-забавното, разбира се.

Хубавото при децата е, че те обичат да са ангажирани. И понеже родителите пък обичат да мързелуват, за малчовците е добре дошло да се потрудят. В известна степен тази идея е била възприета през XIX век, когато на работа във фабриките са постъпвали петгодишни деца. Фактът, че след това, благодарение на намесата на либералите, са приети закони срещу експлоатацията на детския труд, не бива да ограничава безгрижния родител да експлоатира собственото си потомство.

Сещам се как мой приятел успешно изманипулира четиригодишната си дъщеричка да му донесе цигарите и бутилка бира, докато той се излежаваше в хамака в нашата градина през един слънчев следобед. Ами да, малко известен факт е, че с лежане се постига повече. Просто като не правиш нищо,

можеш да ги тренираш да вършат полезни неща. През последната ваканция на децата се оказа, че сме започнали да оставаме в леглото до 10–11 ч. Брат ми постигна още по-добър резултат – една сутрин той и жена му се излежавали чак докато осемгодишният им син не влязъл в спалнята. „Браво на вас – казал той. – Подобрихте рекорда. Вече е дванайсет.“ Ако не им обръщаш внимание, децата чудесно се ориентират как да станат, да си направят закуска и след това да си играят сами.

Може да звучи парадоксално, но безгрижният родител е отговорен родител, защото същността на безгрижното родителстване е уважението към детето, доверието в друго човешко същество. Безотговорен е онзи родител, който прехвърля детето си на различни институции за обучение и грижи, без значение дали това са детегледачки, училища, занимални, спортни клубове, телевизионни програми, онлайн игри или каквото и да било друго. Или пък онзи, който се опитва да натрапи собствените си възгледи на децата и така не ги оставя да бъдат себе си.

Друго голямо предимство на безгрижното родителстване е, че то избавя родителя от недоволството. Няма нищо по-пагубно и по-досадно от напирашото в гърдите негодувание. Представете си как правите жертва след жертва, как се раздавате и търпите лишения заради децата си, а после те се преобразяват и затъват в кошмар ала Ейми Уайнхаус<sup>2</sup> или Пийт Дохърти<sup>3</sup>. Не, в света на безгрижния родител няма място за мъченичество. На първо място стои нашето собствено щастие. И това е върнатата посока – както каза онзиден един таксиметров шофьор за децата си: „Те са щастливи, защото ние сме щастливи.“  
Нужно ли е да страдате?! Радвайте се на живота си!

---

<sup>2</sup> Ейми Уинхаус (1983–2011) – британска соул, R&B, джаз, фънк, суинг изпълнителка и авторка на песни, високо оценявана и многократно награждавана, известна в медиите с проблеми с алкохола, наркотиците и съдебните власти. – Б. пр.

<sup>3</sup> Пийт Дохърти (1979–) – британски музикант с изяви в различни сфери на изкуството, широко известен със сериозна наркозависимост, неколкратно арестуван и осъждан. – Б. пр.